

СТАНОВИЩЕ

От: проф. д.н. Живко Иванов Драганов, катедра „Международно право и право на ЕС“, ЮФ на УНСС, катедра „Правни науки“, ЮФ на ВСУ

Относно: дисертационния труд на Жанета Иванова Жекова на тема “Субективни права, сродни на авторското”, представен за присъждане на образователната и научна степен „доктор“ по професионално направление 3.6. „Право“, *научна специалност* „Гражданско и семейно право“

Основание за представяне на становището е участието ми в състава на научното жури по защита на дисертационния труд съгласно Заповед № 24/16.01.2023 г. на Ректора на ВСУ „Черноризец Храбър“.

1. Информация за дисертанта

Жанета Иванова Жекова е завършила специалност „Право“ в ИУ - Варна през 1998 год. и магистърска програма „Управление на международни бизнес проекти във ВСУ „Черноризец Храбър“ през 2012 год. В периода 1999 – 2008 е работила последователно като старши юрисконсулт, главен юрисконсулт и началник на отдел „Правно-нормативно обслужване“ на Община Шумен, като старши юрисконсулт в Община Варна и като Началник отдел „Правно-нормативно обслужване“ в Областна администрация – Варна. От 2008 до този момент Жанета Жекова работи като адвокат. Владее английски, руски и френски език.

2. Обща характеристика на дисертационния труд

Представеният дисертационен труд представлява изследване на правната уредбата на сродните на авторското право права. Състои се от увод, пет глави и заключение. Обемът е от 190 страници. Направени са 427 бележки под линия. Използваната литература обхваща 33 заглавия на български език, 5 на руски и 43 на английски език. Уводът включва

представяне на предмета на изследване, целите задачите и използваните методи. В Глава I дисертантът разглежда възникването на правната закрила на сродните на авторското право права, особеностите ѝ в англо-американската и в континенталната правна система и основните международни договори в областта на сродните права. Направена е обща характеристика и са очертани техните специфични особености. Глава II съдържа анализ на обектите на правна закрила на сродните права, а Глава III, съответно на особеностите във връзка с носителите на тези права: артисти-изпълнители, продуценти на звукозаписи, продуценти на филми и радио- и телевизионни организации. В Глава IV дисертантът разглежда отделните правомощия и тяхното съдържание. Последната глава е посветена на въпросите относно времетраенето и наследяването на сродните на авторското право права. Избраната от дисертанта методология е подходяща за целите, които си е поставил и включва логическия, системния, структурния, функционалния, сравнителноправния и историческия методи. Структурата позволява да се отчетат спецификите на отделните видове сродни права във връзка с техните обекти, субекти и съдържание. Обхваната е по-голямата част от достъпната литература на български език, както и актуални публикации на руски и на английски.

3. Оценка на научните и научно – приложните приноси на дисертационния труд

Трудът представлява оригинално изследване по актуална слабо изследвана у нас проблематика, което допринася за обогатяването на съществуващите знания и за развитието на правната наука. С избора на тема авторът си е поставил сложна и мащабна задача, с която в значителна степен е успял да се справи. Използването на звукозаписи и на филми, на изпълнения на артисти-изпълнители и на радио- и телевизионно организации има голямо икономическо значение и нарушенията на сродните права често водят до засягане на значими имуществени интереси. Същевременно правната уредба на тези отношения у нас е сравнително

нова и слабо позната, което обуславя необходимостта от подобно изследване.

Трудът без съмнение притежава приносен характер. Дисертацията е първото цялостно монографично изследване на сродните на авторското право права у нас. Тя представлява научна новост в българската правна литература и обогатява съществуващите знания. Принос към развитието на правната наука у нас е сравнителният анализ на особеностите на закрилата на сродните на авторското право права в континенталната и в англосаксонската правни системи. Чрез него могат да се проследят различията между двете системи, което има важно теоретично и приложно значение. Приносен характер има и прегледът на европейското законодателство в областта на авторските и сродните права, с което се извършва хармонизация на определени аспекти на правната закрила. Направената от дисертанта съпоставка и разграничение на отделните групи сродни права допринася за открояването на техните особености и за отчитане на спецификата на правната им закрила. Ценна за изследванията на авторското право е съпоставката на критерия „творчество“, приложим към авторското право и „творческата изява“ на артиста-изпълнител като носител на сродни права. Като принос на дисертацията следва да се посочат и предложенията за отстраняване на някои пропуски в действащото българско законодателство. Не на последно място, дисертацията ще бъде полезен източник за бъдещите изследвания на сродните права, както и за практикуващите специалисти в посочената област.

4. Оценка на публикациите по темата на дисертационния труд и на автореферата

Дисертантът е представил общо три публикации по темата на дисертационния труд. Те включват един доклад и две статии, публикувани съответно в сборник с доклади от научна конференция и в електронния журнал на ВСУ. Авторефератът отговаря на нормативно установените

изисквания относно неговата форма и съдържание. Научните приноси са отразени коректно от докторанта.

5. Критични бележки и препоръки

Към дисертанта могат да бъдат отправени и някои препоръки. Считам, че трудът би спечелил от по-задълбочен анализ на директивите на ЕС, които имат важно значение за развитието на правната закрила на сродните права у нас. Директива (ЕС) 2019/790 е представена най-общо, а тя е в процес на транспониране в страната ни и изследването на мерките, предвидени в нея би могло да подпомогне този процес и да представлява допълнителен принос на дисертационния труд. Липсва изследване на съдебната практика, което е необходимо за установяването на проблемите във връзка с прилагането на действащото законодателство.

Направените бележки и препоръки не променят положителното ми впечатление от представения дисертационен труд.

6. Заключение

Дисертационният труд на тема “Субективни права, сродни на авторското” представлява оригинално научно изследване, което следва да получи положителна оценка. Дисертацията има множество достоинства и представлява принос за правната наука и за практиката. Трудът отговаря на изискванията на ЗРАСРБ, на Правилника за прилагането на ЗРАСРБ и на Наредба №12 за придобиване на образователна и научна степен „доктор” и научна степен „доктор на науките” на ВСУ „Черноризец Храбър“.

Въз основа на цялостното ми впечатление за качествата и достоинства на труда, предлагам на научното жури да вземе решение за присъждане на Жанета Иванова Жекова на образователната и научна степен „доктор“ по професионално направление 3.6. „Право“, научна специалност „Гражданско и семейно право“.

21.01.2023

проф. Живко Драганов